

1.

Dvidešimties pirmą kartą apsigyvenau su vaikinui. Jis svetainėje, už radiatoriaus prie sienos, paslėpė magnetofoną ir įrašinėdavo, kas vyksta, kai jo nėra namie, o paskui klausydavosi, ką sakiau užsukusiems žmonėms ar telefonu. Vėliau jis laidydavo trumpas užuominas. Jei ką nors būdavau pasakiusi apie jį ar mūsų santykius, jis klausinėdavo pateikdamas detalių, o man šiurpdavo oda. Iš kur jis žino, ką sakiau? Kaip? Beprotybė. Tai tęsėsi ne vieną mėnesį. Kai sužinojau tiesą, kai jis pagaliau ją pasakė, mane apėmė panika. Nutraukiau su juo visus ryšius.

Po kelerių metų išvykau gyventi į Londoną su jaunu angliu. Jis dirbo leidybos srityje. Tikras *britas*, kiek tik įmanoma būti *britiškam*, visai kaip iš „Asterikso“, užrietęs nosį, su pieno debesėliu puodelyje karšto vandens ir naktine kepuraite lovoje. Vieną dieną sužinojau, kad jis jau seniai bedarbis, nes yra amerikietis ir neturi dokumentų. Rytą jis eidavo į biblioteką, o vakare apsimesdavo grįžęs iš darbo. Šį kartą išsigandau dar labiau. Įsivaizdavau, kad jei atskleisiu, ką sužinojau, naktį jis mane užmuš. Nieko nesakiau. Kelias dienas stebėjau, kaip jis išeina ir grįžta, kaip geria arbatą,

valgo *scones* bandeles. Klausinėju apie darbą. Jis išsisukinėdavo. Galiausiai turbūt suprato, kad aš žinau. Apie tai nesikalbėjome. Aš jį palikau.

Istorija kartojosi. Dažnai mylėdavau nesąžiningus, melagius, manipuliuotojus. Kad ir kaip nemalonu tai pripažinti, būtent tokie vyrai man patinka. Ši keista trauka mane lydėjo ir darbe. Mane labiausiai domino melagiai, apgavikai, visokie šarlatanai. Todėl kai su manimi susisiektė Mariana, kai sužinojau Rikardo istoriją, kelio atgal nebebuvo. Tai tapo nauja tema mano vingiuotame ir nesibaigiančiame asmeniniame ieškojimų kelyje. Beje, manau, jog visiškas atsiktinumas, kad nesutikau šio vyro ir netapau jo auka.

*

2015 metų lapkričio 14 dieną, apie šeštą valandą ryto, po ilgos teroro išpuolio nakties *Bataclan* koncertų salėje ir Paryžiaus terasose, Marianos sugyventinis Aleksandras išskuba į Kolombo miesto Louis-Mourier ligoninę, kur dirba krūtinės chirurgu. Jauna trisdešimtmečių pora gyvena Paryžiuje prie Sen Marteno kanalo, dideliame baltame vieno kambario bute su spalvotomis, Marianos prieš dvejus metus nupirktomis ir restauruotomis lentynomis. Ji iliustruotoja, stengiasi valgyti ekologišką maistą, lankosi prie kanalo įsikūrusiuose kino teatruose ir populiariose parodose. Teroro išpuolis įvyko visai netoli jų buto. Jie ištikti šoko. Jaučiasi sukręsti, patys galintys tapti taikiniu. Išeidamas į darbą Aleksandras jau žino, kad diena bus sunki. Skyriaus vadovas leido jam miegoti naktį, bet sužeisti pacientai turi būti operuojami, nebegali laukti.

Kai vakare Mariana pasitinka jį grįžtantį namo, jis atrodo sugniuždytas. Rūškanas, tartum išgyvenęs blogiausią gyvenimo dieną. Jis susmunka ant sofos, nekalba, yra prislėgtas. Jau seniai suplanuota, kad pora tą vakarą eis aperityvo pas kaimynus. Aleksandras neturi jėgų. Mariana jį švelniai įtikina, kad jis negali tiesiog nieko neveikti, kad turi išeiti iš namų ir prasiblaškyti. Jis nesipriešina. Slegiamas dienos košmaro, galiausiai papasakoja tai, ką matė, ką išgyveno. Kaimynai Džamila ir Olivjė niekada nepamirš to vakaro – visi verkia klausydamiesi Aleksandro pasakojimo apie jo operuotus, kulų suvarpytus, suluošintus ir paralyžiuotus pacientus. Jiems nepakeliamai sunku klausytis apie *Bataclan* salėje sužeistą jauną merginą, kurios Aleksandrui nepavyko išgelbėti ir kuri mirė ant operacinio stalo. Kaip siaubingai sunku pranešti tėvui, kad jo vaikas mirė, kaip rasti tam žodžius.

Džamilą ir Olivjė pribloškia jo kuklumas, jo santūrumas. Jis padarė tai, ką turėjo, nieko daugiau, jis išlaiko šaltą protą. Jaunystės metai dirbant karo gydytoju organizacijoje „Gydytojai be sienų“ jam padėjo, kaip jis pats sako, priimti tinkamus sprendimus ir išlikti ramiam. Pirmą kartą jis atskleidžia kelis šios praeities fragmentus, prisimena Sudaną. Jis nesigiria, išlieka santūrus. Tačiau būtent dėl šios patirties šiandien operuodamas pacientus jis suprato vieną netikėtą dalyką: kai kurios iš kūnų ištrauktos kulkos buvo iššautos ne teroristų, o policijos pareigūnų.

Džamila ir Olivjė jaučia dėkingumą. Jie visą dieną apimti šoko praleido prie televizoriaus, vis iš naujo žiūrėdami išpuolių vaizdus, bet eina miegoti šiek tiek didžiudamiesi,

kad pažįsta vieną iš nedaugelio žmonių, kurie tą lemtingą dieną buvo nepamainomi.

Kai Mariana pasakoja apie savo praeitį su Aleksandru mažo gėlėto pasažo bute, kuriame tebegyvena, kai prisimena tai su kaimynais, kurie visomis išgalėmis ją palaiko, tas vakaras atrodo kaip vienas labiausiai neįtikėtinų epizodų.

Nes Aleksandro pasakojime nėra nė krislelio tiesos. Šiandien Mariana tai žino. Aleksandras niekada nėra nė kojos iškėlęs į tą ligoninę. Jis nėra gydytojas. Jis net ne Aleksandras.

*

Santykių pradžioje Mariana sutiko su juo pavakarieniauti be didelio entuziazmo. Jis jai atrodė kaip pasiturintis tradicinių pažiūrų miesčionis, šiek tiek susikaustęs, iš tų, kurie susikiša marškinius į kelnes, – jos tokie nedomino. Vėliau jis ją pavergia gerumu, dėmesiu, sušildo švelniu atkaklumu, kurį ji pati priskiria jo braziliskai kilmei: Aleksandras užaugo Rio de Žaneire, ten studijavo mediciną. Dešimtmetį dirbo humanitarinį darbą Afrikoje, o paskui su kolega Žanu Yvu iš „Gydytojų be sienų“ atvyko į Prancūziją. Žanas Yvas padėjo jam įsidarbinti Kolombo ligoninėje. Kadangi jis užsienietis, teko iš naujo laikyti kai kuriuos egzaminus. Tačiau dabar jau viskas, Aleksandras nori čia pasilikti, susikurti gyvenimą.

Netrukus jis atrodo įsimylėjęs, sentimentalus. Mariana leidžiasi į šiuos santykius, bet išlieka atsargi. Visi aplink ją vienbalsiai giria Aleksandrą. Jos šeima, draugai – visi jį mėgsta. Jis toks rūpestingas, toks geras, toks paslaugus.

Be to, jis dailus, vienas iš tų *latin lovers*, aukštas ir stiprus, šviesiai rudų akių, rusvos veido odos. Jos draugai kartoja: „Pagaliau susipažinai su vaikinui, kuris atrodo rimtas, kuris nori būti su tavimi, – nestabdyk.“

Mariana – rami, racionali mergina švelniu, aiškiu balsu. Jos gyvenime, atrodo, viskas savo vietoje. Jos subtilus blyškumas neužgožia ryžto. Nežinau kodėl, bet kai galvoju apie ją, ji man atrodo labai „prancūziška“. Ji palaiko artimus santykius su tėvais, gyvenančiais už Paryžiaus. Jie išsiskyrę, bet išliko draugai. Aleksandro istorija tokia pat. Jo tėvas Fransiskas dirba teisėju Rio de Žaneire. Motina gyvena Jungtinėse Valstijose, Naujajame Džersyje, sukūrė šeimą su amerikiečiu. Jis turi tris seseris, kurių vardai prasideda raide R: Roberta, Renata ir Raketė. Jo krikšto vardas yra Rikardas, taip pat iš R raidės, tačiau visi ją vadina Alechandru, antruoju vardu, kurį jis suprancūzino į Aleksandrą. Jo šeimos nariai skambina vienas kitam kasdien arba beveik kasdien. Mariana žavisi tokiu vieningu klanu, kurio kiekvienas narys – stipraus charakterio. Ji svarsto, kaip pačiai teks rasti jame savo vietą. Vyriausioji Roberta gyvena Jungtinėse Valstijose, netoli motinos, ir turi du vaikus. Aleksandras apgailestauja, kad ji dėl šeimos atsisakė darbo. Jis kaltina jos vyrą, anot jo, šiek tiek mačą. Jaunėlė Raketė vis dar ieško savo gyvenimo kelio ir neskaičiuodama švaisto tėvo pinigus. Aleksandras norėtų, kad tėvas būtų su ja griežtesnis, neleistų elgtis kaip tinkamai. Stipriausią ryšį jis jaučia su Renata. Juos skiria tik dveji metai. O gal su Roberta, gal Mariana susipainiojo? Ji susimąsto, akimirką dvejoja: Roberta ar Renata? Tada pasitaisto, ne, su Roberta, ta, kuri gyvena Jungtinėse Valstijose.

Marianai labai svarbu tiksliai prisiminti šio šeimos romano – nors jis ir išgalvotas – detales, jame ji pati gyveno ne vieną mėnesį. Ji nenori suklysti pasakodama apie subtilius, puikiai pavaizduotus personažus, kuriems kasdien kas nors nutinka, o ji apie tai sužino, kartu viską išgyvena. Ji nematė jų nuotraukų, bet vis tiek gali pasakyti, kokia jų plaukų spalva, ar jie aukšti, ar žemi. Ji laukė nesulaukė, kada galės su jais susipažinti.

Prabėgus šiek tiek laiko nuo jų pažinties, Aleksandras sužino, kad jo motina serga vėžiu – viena mielomos formų. Pats būdamas gydytojas, jis puikiai supranta, kad jos dienos suskaičiuotos. Pora kartu išgyvena šį sunkų išbandymą ir jis juos, žinoma, suartina. Aleksandras valandų valandas kalbasi telefonu su savo seserimis Brazilijoje ir Jungtinėse Valstijose. Mariana jį palaiko, užjaučia, taip nebesisaugo.

Kai po kelių mėnesių miršta jo motina, jis išvyksta į Naująją Džersį. Jis sukrėstas, Mariana, jį užjausdama, taip pat stipriai išgyvena. Grįžęs jis apsigyvena jos baltame vieno kambario bute. Pradedama mokytis vaikų chirurgijos Tulūzoje, praleidžia ten vieną savaitę per mėnesį.

Netikėtai Mariana pastoja. Ji apsidžiaugia. Jis atsiklaupta ant kelių priešais jos pilvą, prisiekinėja, kad tai laimingiausia diena jo gyvenime, verkia. Paskui suskumba skambinti tėvui, kad praneštų naujieną.

Nėštumas tęsiasi. Aleksandras primygtinai prašo, kad Mariana lankytųsi pas jo kolegą, kad vaikas gimtų Kolombo ligoninėje. Prireikęs jai ten bus suteiktas geresnis gydymas ir priežiūra. Tačiau ji pasirenka gimdymo namus netoli jų buto Paryžiuje – taip patogiau.

Jis išsižeidžia, bando ją įtikinti, bet galiausiai pasiduoda. Taip pat nesupranta, kodėl ji niekada neaplanko jo darbe. Jis ją erzina sakydamas, kad jai neįdomu, ką jis daro, kad ji visada randa pasiteisinimą.

Tam, kad ji bet kada galėtų su juo susisiekti, palieka jai operacijų skyriaus numerį. Ji turinti aiškiai pasakyti, kad yra jo partnerė, kitaip niekas nedrįs jo trukdyti. Jei kas nutiktų, jis taip pat prašo užsirašyti jo trijų seserų ir tėvo Brazilijoje numerius – niekada negali žinoti. Tik vėliau suprasiu, kad jis taip elgiasi, nes mėgsta riziką, jam reikia adrenalino, azarto, iššūkio.

Mariana neščia penkis su puse mėnesio, o Aleksandras turi budėti ligoninėje, dažnai ten ir miega, dirba Tulūzoje ir kartais savaitę ar dešimt dienų negrižta namo. Vieną vakarą ji pasijunta vienišesnė nei įprastai, o jos pilvukas atrodo kietesnis, kelis kartus bando susisiekti su juo mobiliuoju telefonu, bet jis neatsiliepia. Paskambina į ligoninę. Registratūros darbuotoja nepažįsta žmogaus tokiu vardu. Mariana pagalvoja, kad greičiausiai seni sąrašai nebuvo atnaujinti. Operacijų skyriaus numeris taip pat blogas. Ji sunerimsta. Širdis plaka greičiau. Skubėdama, per daug negalvodama, ji surenka kitus keturis jo paliktus numerius – Brazilijoje ir Jungtinėse Valstijose. Visi jie blogi: arba niekas neatsiliepia, arba atsiliepusieji niekada nieko negirdėję apie Aleksandrą.

Kažkas negerai – tai viskas, ką ji sugeba sau suformuluoti. Viskas ima suktis, stipriai apsvaigsta galva, ji jaučiasi per žingsnį nuo bedugnės. Bet greitai suima save į rankas, tikina save, kad gal jis tik rezidentas, dar neturi etato ir nedrįso jai

to pasakyti. O kitus numerius neteisingai užsirašė. Ji laiko įsikibusi šios versijos. Jaučia palengvėjimą.

Praeina kelios dienos, ir abejonės ima skverbtis į visas jų bendro gyvenimo sritis. Aleksandras užtruko Tulūzoje, Mariana pradeda savo tyrimą. Jos kompiuteryje, kurį kartais pasiskolina, jis susikūrė atskirą paskyrą. Ji nerado nieko neįprasto: specialistų straipsniai, operacinių procedūrų ataskaitos, ligoninės administraciniai dokumentai. Tada ji prisimena, kad prieš susikurdamas savo paskyrą jis dažnai naudodavosi jos stacionariu darbinio kompiuteriu, kuria-me įdiegta *Chrome* naršyklė. Naudodamasi naršyklės istorija, ji randa lankytus puslapius. Pasirodo, ji nustačiusi *Chrome* parametrus taip, kad jie automatiškai išsaugotų visų paskyrų, prie kurių buvo jungtasi, slaptažodžius neprašant patvirtinimo. Aleksandras to nežinojo. Todėl Mariana turi prieigą prie visų paskyrų, kuriomis jos partneris naudojosi vos prieš kelis mėnesius: elektroninio pašto dėžutę su siųstais priedais, socialinių tinklų profilius, – viską. Netrukus lengvas svaigulys virsta kritimu į bedugnę, leidimusi į pragarą. Ji patenka į kitas dimensijas: už durų, pravertų vos keliais paspaudimais, ji apstulbusi atranda du, tris, visus septynis pasaulius.

Nuostabą keičia šokas.

*

Mariana sužino, kad Aleksandras turi apie dvidešimt elektroninio pašto dėžučių, dešimtis feisbuko paskyrų, profilių pažinčių svetainėse, kad jis susirašinėja su begale mo-

terų penkiose ar šešiose šalyse. Paaiškėja, kad jos partneris tuo pačiu metu yra užmezgęs daugiau ar mažiau intymias meilės istorijas su daugybe moterų Prancūzijoje, Lenkijoje, Švedijoje, Ispanijoje, Portugalijoje, Argentinoje, Brazilijoje. Pokalbio lange, gimtadienio proga atsiųstoje nuotraukoje, atsitiktiniame elektroniniame laiške ji pamato ir kelis jo vaikus: dėliodama padrikas ir susipinančias detales, ji padaro išvadą, kad yra bent vienas vaikas Brazilijoje ir antras – Argentinoje. Šiuo metu jis turi keturis namus, keturių butų raktus, keturias moteris, manančias, kad jos vienintelės jo gyvenime, dvi iš jų – Lenkijoje, viena bendrauja su juo ispaniškai. Mariana nesupranta nei lenkiškai, nei portugališkai, nei ispaniškai, bet kelioms dienoms pasineria į šias paralelines visatas, šią daugybės gyvenimų pynę niekur neidama ir nevalgydama. Ji nagrinėja paskyras, skaito elektroninius laiškus ir komentarus, tyrinėja nuotraukas. Jos tyrimą pertraukia pykinimas ir vėmimas.

Kiekvienoje istorijoje jis turi skirtingą vardą ir pavardę, pilietybę, profesiją, visiškai kitą šeimos biografiją, gyvenimą. Skirtingose istorijose jis yra oro linijų pilotas, karo fotografas, *Peugeot* inžinierius, kareivis Gazoje, policininkas, gydytojas ar kosmetikos franšizę turintis verslininkas. Jo feisbuko paskyrą, kurioje jis vadina save kareiviu ir skelbia dešimtis nuotraukų iš įvairių karo zonų, seka daugiau kaip 50 000 žmonių. Čia jis ispanas, ten argentinietis, brazilas ar portugalas. Jis vardu Danielis, Aleksandras, Rikardas, Žeremijas, Karlas, Antonijus. Jo tėvas yra geležinkelio darbininkas Buenos Airėse, teisėjas Rio de Žaneire arba žuvęs sraigtasparnio katastrofoje, autoavarijoje ar miręs nuo vėžio.

Mariana atranda pokalbius su tikraja motina Marija, kuri netgi labai gyva ir gyvena mažame San Paulo valstijos mieste, o ne mirusi Naujajame Džersyje ar gimusi Rio de Žaneire. Atrodo, kad jis turi tik vieną jaunėlį, maždaug dvylikos metų brolių, kuris jo istorijoje atlieka sūnėno vaidmenį ir kuriam Kalėdų proga nusiuntė *iPad* planšetę.

Mariana patenka į sudėtingą vizualinę visatą, kurioje išryškėja šios skirtingos tapatybės. Į ją įeina aktorių, tariamai esančių jo tėvais, atvaizdai, netikri diplomai, suklastotos asmens tapatybės kortelės, padirbti banko išrašai, jos telefonu nufilmuoti vaizdo įrašai, asmenukės ir montažai.

Kai ji supranta, kad jis melavo net savo paties motinai, tai visiškai ją palaužia. Motinai jis pasakoja nuo pradžios iki galo išgalvotą istoriją: jis inžinierius, ką tik susilaukė mergaitės ir gyvena Pietų Prancūzijoje. Kita vertus, Mariana neegzistuoja. Šiuose susirašinėjimuose nėra žodelio apie jų gyvenimą Paryžiuje, jos nėštumą, jos šeimą ar ją pačią. Ji tėra tik mažytis fragmentas milžiniškoje konstrukcijoje, besiša-kojančioje išsikerojusių čiuptuvų sistemoje. Ji pamažu prisimena kai kuriuos jų gyvenimo epizodus ir jai pašiurpsta oda. Prieš akis iškyla dešimtys valandų valandas besitęsiančių telefono skambučių seserims, tėvui ir ligoninės kolegoms. Kaip suskamba telefonas? Kas kitame gale? Kaip tai įmano- ma? Šie klausimai neduoda jai ramybės, ji bando pažvelgti į juos įvairiais aspektais, bet po kurio laiko susitaiko su mintimi, kad jis tikriausiai kalbėdavosi vienas. Gal jis nustatydavo žadintuvą, kad telefonas suskambėtų? Jos gyvenimas griūva.

Nepasakosiu apie ją užplūdusią vienatvę ir baimę, išnykusius orientyrus. Tačiau Mariana – stipri mergina. Ji nori

suprasti, kas yra šis vyras, rasti bent krislelį tiesos, kažką, į ką galėtų įsikabinti. Ką ji pasakys savo vaikui? Kad nežino jo tėvo vardo? Nei iš kur jis kilęs, nei kas jis toks? Tai atrodo nepakeliama. Ji nori žinoti bent jau vardą ir šalį. Todėl ji tyli.

Jau seniai suplanuota, kad kitą savaitę, per Kalėdų atostogas, pora viešės pietvakariuose, Marianos motinos namuose.

Marianos motina viską sužino iš dukters, bet pažada tylėti, apsimesti. Mariana nori būti vienu žingsniu priekyje, stebėti, analizuoti, pažvelgti šiam vyrui į akis ir pamatyti, kas jose giliai slypi, ir tik tada viską pabaigti. Ji stebi, kaip jis kvėpuoja, kaip miega, kaip kalba, kaip atsiliepia į telefono skambučius, ir bando sugretinti šias dvi puses – neįtikėtinais nuoširdaus, dosnaus, malonaus, rūpestingo žmogaus, kuriuo taip žavisi ir kurį myli, ir to kito žmogaus, nepažįstamo, neperprantamo. Bet jos niekaip nedera. Jai nepavyksta. Ji išdrįsta atsargiai ir visai nekaltai užsiminti apie Lenkiją, vieną ar kelias dviprasmes užuominas, ir jai atrodo, kad jo veide išvelgia virptelėjimą, mikroskopinę įtampą, todėl liaujasi. O tada, kartą per radiją, nežinia kaip, važiuojant automobiliu su Aleksandru ir mama, ji prisimena Jeanne'os Moreau dainą „Pasirinkau pasijuokti“. Ji dainuoja džiugiai. Dainavimas ją ramina, o mintis, kad gali iš šios istorijos pasijuokti, jai patinka. Jos motina supranta paslėptą prasmę ir niūniuoja kartu: „Mane apkabinęs, / Jis švelniai šnabždėjo: / Pažadu jums kalnus ir kitus stebuklus, / Meilę amžiną ir dar daug ką. / Ir dramatiškai kartojo: / Galėčiau mirti dėl jūsų. / Mirti dėl manęs – kurgi ne! / Nusprendžiau aš gyventi paprasčiau, / Pasirinkau pasijuokti, pasijuokti iš visko, / Juoktis, kai blogai, juoktis, kai gerai.“

Bet kartais ji prisimena, kaip jis jai atnešė vaistų nuo infekcijos, kurių ji, laimei, negėrė, apie medicininius patarimus aplinkiniams, apie antibiotikus, parūpintus kaimynui, – tada juokas nebeima. Galiausiai dvigubame lagamino dugne ji aptinka keletą daiktų ir galiojantį Brazilijos pasą, kuriame jo vardas Rikardas. Tai tikras jo vardas – nuo šiol knygoje taip jį ir vadinsiu. Ji seka jo judėjimą elektroninio pašto paskyrose ir socialiniuose tinkluose, mato, kad po dviejų dienų nusiperka bilietus į Krokuvą, ir nenustemba, kai praneša, jog Naujųjų metų išvakarėse turės budėti. Ji, kaip įprasta, palydi jį iki stoties perono, pasako, kad myli, kad pasiilgs, ir stebi, kaip jis paskutinį kartą išvyksta.

Tada nusiunčia jam trumpą žinutę, kurioje paaiškina iš anoniminio elektroninio laiško sužinojusi apie jo melą ir kitus gyvenimus, todėl prašo niekada pas ją negrįžti. Jis iš karto atsako, vaidina, aiškinasi, siūlo patikrinti jo diplomus Brazilijoje, tvarkaraštį ligoninėje, duoda naujų telefono numerių. Tada jai paskambina, pyksta, ir vos tik ji įvardija dar vieną detalę, dar vieną įrodymą, jis sugalvoja tam paaiškinimą. Jis kabinasi į savo netrukus gimiantį vaiką, į jų meilę. Bet ji nepasiduoda. Pakeičia buto Paryžiuje spynas, išpėja policiją, sutinka paskutinį kartą su juo pasimatyti kavinėje, dalyvaujant trečiajam asmeniui. Jis pasijunta patekęs į spąstus, neužsibūna. Ji daugiau niekada jo nepamatys.